

Miðvikan

104 ára gamli Theodor: Ein tann seinasti frá deyðsiglaratíðini

Mong mundu vera hugtikin av Theodori Thomassen í Degi og Viku fríggjadagin. Hann fylti 104 ár sunnudagin. Tí skal henda Miðvikan vera um Theodor, elsta føroying í dag

Theodor á útróðri 99 ára gamal

Theodor saman við langabbabørnum á 100 ára degnum

Eg hitti Theodor, tá ið hann var blivin 100 ár í 1908, og greiddi hann tá einum einum spennandi lívi.

Foreldrin hjá Theodor vóru Andreas og Elspa f. Hansen. Pápin fór ikki í skúla fyrr enn hann var 12 ár. Áðrenn tað róði hann nevniliga út!

Tilsamans vóru tey átta systkin, fyra beiggjar og fyra systrar. Pápin var fiskimaður sum flestu menn tá í tíðini. Tí mátti mamman eins og aðrar konur vera bæði maður og kona helvtina av árinum.

Tá ið maður og synir skuldu fara til skips skuldi alt gerast til frá grundini av. Øll klæðini skuldu bindast, so sum hosur, vøttir, undirklæðir og troygjur.

Seymast skuldi eisini um madrassurnar. Sjálvt oljuklæðini skuldu seymast og síðan ferniserast fleiri ferðir.

Tá so maðurin var farin, sat konan eftir við ábyrgdini av húsarhaldinum umframt ta óvissu, sum altíð var um, hvørt maðurin fór at koma aftur í øllum góðum.

Eingin ogn í húsinum

Húsini hjá teimum var ognarleyst. Her var eingin jørð, og tí kundu tey ikki hava kúgv. Tískil fekst eisini lítil og eingin mjólk. Tey kundu biðja sær mjólk, men hetta var bert til tað mest neyðuga.

Hetta merkti eisini, at tey ikki áttu torvheiðar. Torv máttu tey so hava. Tey máttu biðja um at sleppa at skera torv hjá øðrum móti gjaldi.

Tá tey ikki áttu jørð, áttu tey heldur ikki seyð. Tey leigaðu kortini fyra gyllin, og hetta gav fyra lomb árliga. Abbin plagdi eisini at laga garðar fyri aðrar. Samsýningin fyri hetta var rætturin til at velja í einum jarðarstykki.

Maturin

Men mat fingi tey kortini. Á Sørvágsfirði var nógv bæði av fugli og fiski. Tað lá væl fyri at fara á flot. Nógur seiður var inni við land, og honum kundi nót kastast eftir. Fuglur kundi skjótast á fjørðinum, og havhestur kundi fáast í bjørgunum. Tað kundi tó vera langt millum grindirnar. Nógv av hesum mati varð saltaður, so saltmatur var sera vanligur døgurði.

Men inn ímillum fekst eisini feskt. Tað var eisini nógv arbeiði í Sørvági. Her vóru fleiri reiðarar, sum áttu nógv skip. Skipini landaðu fiskin í bygdini og góvu nógv klippfiskaarbeiði. Hetta sæst eisini á øllum fiskastykkjunum í bygdini.

Útróðrartúrur hjá abbanum

Annar abbi Theodor var Dunga Jóannes. Theodor greiddi frá eini

áhugaverdari søgu um, hvussu útróðrarlívandi kundi vera tá.

Teir vóru farnir til útróðrar, tá ið hann gjørdist høgur í ættini. Teir flestu bátarnir fóru til hús, men beiggi Jóannes, sum var formaður á bátinum, gav boð um at seta línuna niður aftur. Tá ið drigið var, fóru teir so at rógva til lands. Men tá ið teir koma inn móti Sundunum var ókyrt millum land og Tindhólm, og teir vunnu ikki longur. Hvat var so at gera? Jú, at fáa størri manning.

Abbin verður settur á land. Hann skuldi ganga til Sørvágs at fáa meira fólk. Hetta eydnast eisini, men tá ið teir koma aftur hagar báturin lá, vóru ikki líkindi at sleppa umborð í bátin, eisini orsakað av sjóvarfallinum. Teir seta so segl á bátin og sigla til Miðvágs. Abbin fór so aftur til gongu, fyrst til Sørvágs, og so til Miðvágs at taka ímóti bátinum. Tá ið báturin var framkomin og alt var fingið til sættis, var aftur at ganga til Sørvágs. Alt hetta var eftir ein strævnan útróðrartúr.

Theodor var smádrongur undir fyrra heimsbardaga 1914-1918. Tá var nógv, sum ikki var at fáa. Tað var einki petroleum at fáa til lampurnar. Men tað var so heppið, at nógv voks rak inn á sandin, og hetta varð stoypt til kertuljós. Hann minnst eisini til, at heimsbardagin

varð íblástur til, at dreingirnir spældu kriggi.

Um hesa tíðina sigldi pápin út til Mykinesar við posti. Theodor var onkuntíð við. Hann minnst, hvussu fólk komu oman á støðna at forvitnast eftir tíðindum, serliga um tey ymisku skipini.

Í Mykinesi frættu tey jú einki. Har vóru nógvir fiskimenn við ymiskum skipum, og tíðirnar vóru jú ótryggar.

Til skips við deyðsiglara

Tað gekk ikki væl í skúlanum hjá Theodor, tí hann var orðblindur. Orðblind vóru tá roknað fyri at vera sibbar.

Tí longdist honum bert eftir at sleppa til skips, og hetta fór hann 14 ára gamal í 1923 við sluppini Fram úr Vestmanna.

Theodor var við deyðsiglara í fimm ár. Provianturin var so einfaldur, sum hann kundi vera. Einasta rættuliga máltíðin á degnum var døgurðin. Hann var annan hvønn dag fiskur og annan hvønn amerikanskt saltkjøt við ertrum. Umframt døgurðan var maturin bara keks við margarini á. Men her skuldi eisini sparast. Margarinið skuldi smyrjast á sløttu síðuni av keksini! Tað fekst eitt pund av keks um dagin, og býtt varð út til eina viku í senn. Viðskeri var eingin.

Men avlopið av døgurðanum av saltkjøti varð goymt í beinkinum saman við keksini og varð brúkt til viðskera.

Roynt varð at gera matin eitt sindur meira spennandi millum annað við keksasteik, har keksin varð molað niður í eina blanding av sukri og margarini og so steikt. Men hetta legði Theodor ikki so nógv í.

Annað var at steikja kjálkar, men hetta kravdi feitt, sum heldur ikki var ov nógv av. Onkuntíð fingi teir kongafisk á snøri, sum teir flaktu.

Flaktu á dekkinum

Annars var tað tungt at vera við snøri, serliga á Eysturlandinum, har tað var so djúpt. Serliga tungt var hetta hjá teimum ungu, sum vóru fyrstu ferð burtur. Arbeids-umstøðurnar vóru heldur ikki tær bestu at arbeiða fiskin. Tá ið Theodor fór til skips stóðu fiskimenn framvegis framyvir og flaktu fiskin niðri á dekkinum. Ljósið var fyrru tíðina bert ein lanterna. Seinni fingi teir karbid.

Sjálvur plagdi Theodor at vera lastamaður. Í lastini var altíð sera myrkt. Arbeidsljósið var kertuljós, sum varð sett í saltið.

Hesi árin Theodor vóru sera vandamikil hjá fiskimonnum. Hetta kom eisini at raka hansara ætt. Í 1934 gingi sluppurnar Nólsoy